

Säästev areng ja selle takistused igapäevaelus

14.9.2011

KT Arto O. Salonen

arto.salonen@gmail.com

Mis on säästev areng?

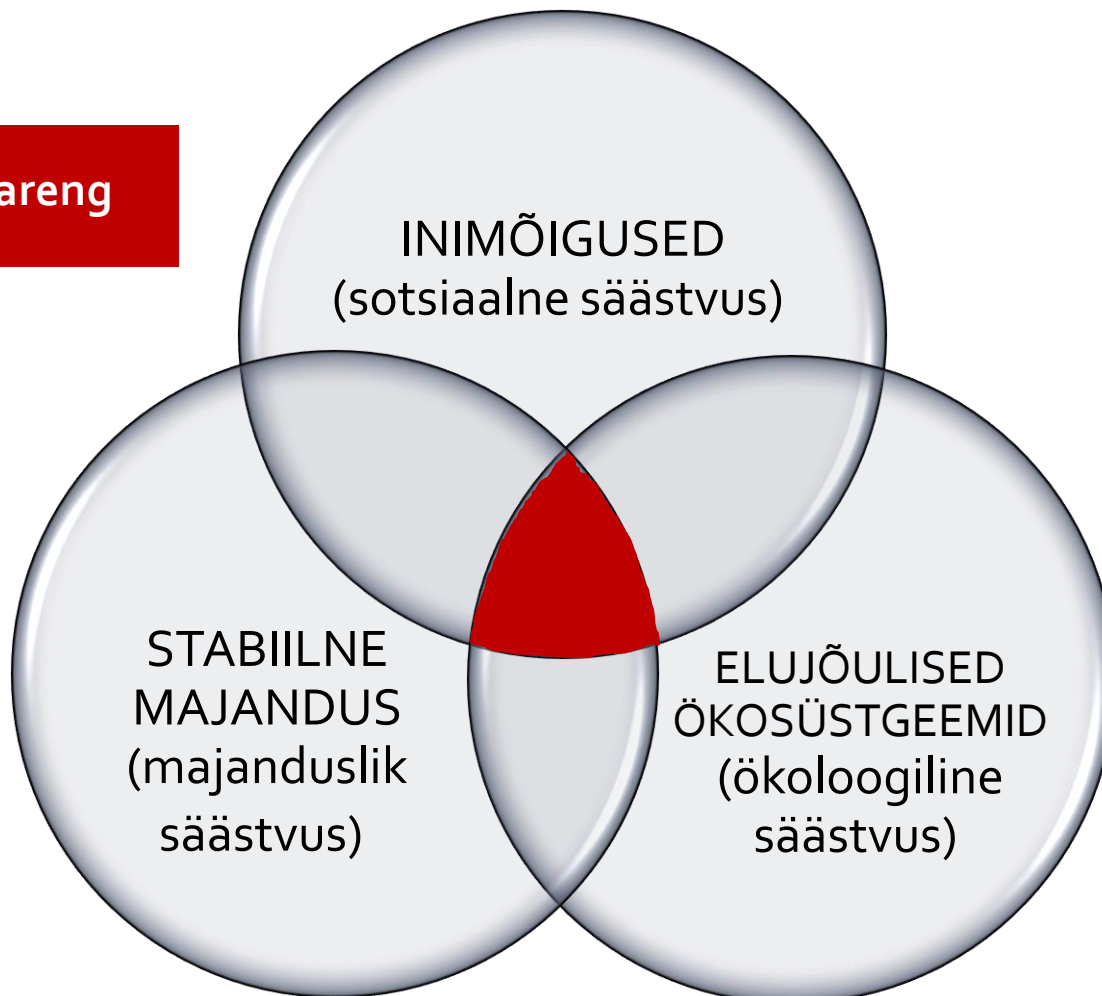
- Eesmärgiks on mitmekesise elu õitseng praegu ja alati.
- Pikas perspektiivis ökoloogiliselt, majanduslikult ja sotsiaalselt säästev areng.
- Terviklik vaimne ja materiaalne edasimineku, milles arvestatakse samaaegselt nii lokaalset kui ka globaalset mõõdet.
- Saab teoks vastutuse abil.

Säästva arengu tegurid

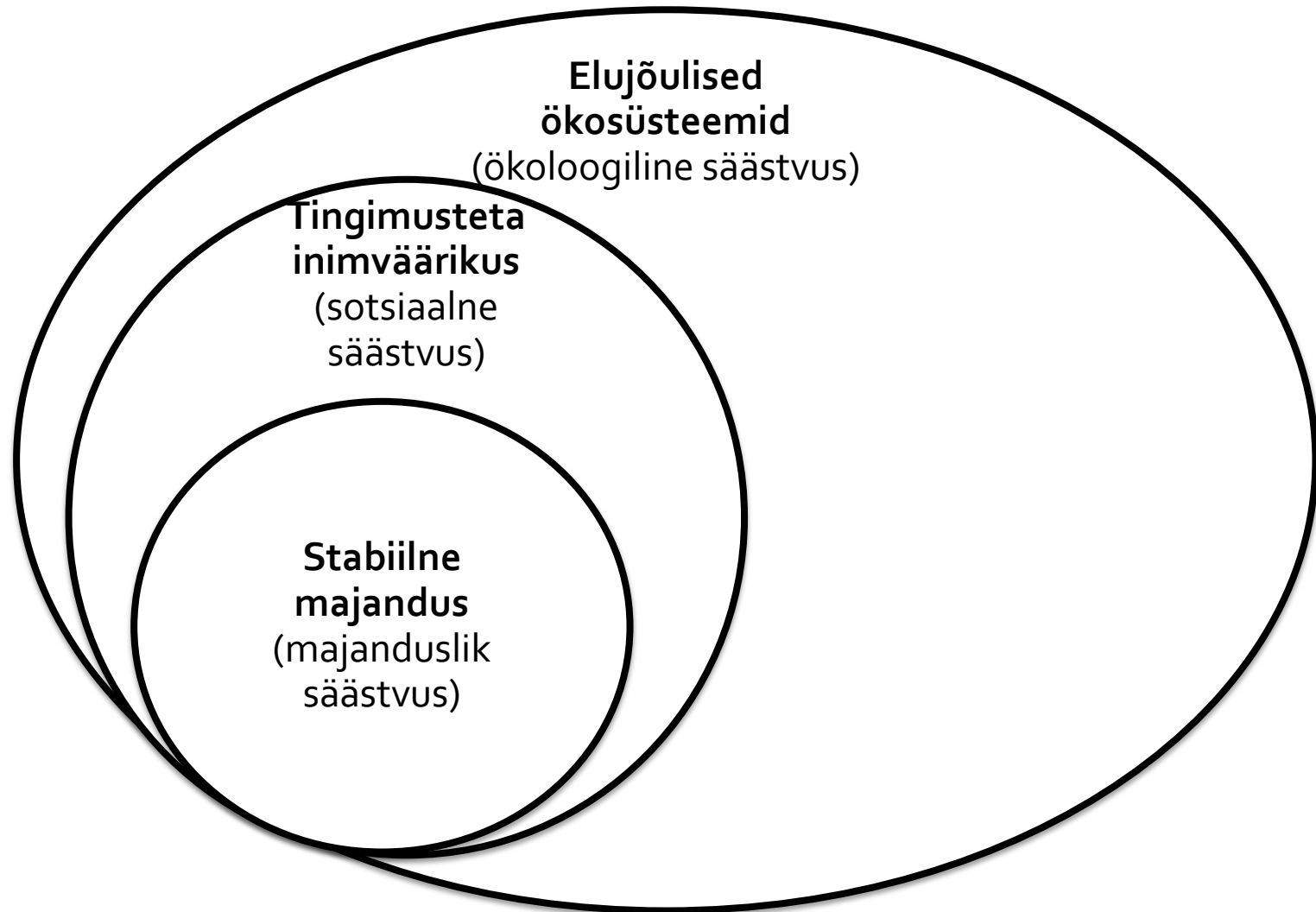
Kõik inimesed kui iseseisvad
tegutsejad ja ühiskonnas
erinevate kogukondade liikmed

Heaolu on säästvuse mõtteviisi põhjal integreerunud meie kultuuri

Säästev areng

Säästva arengu hierarhia

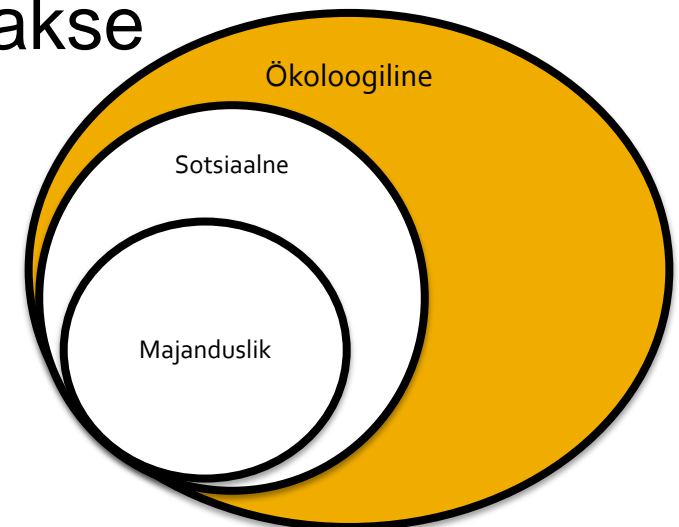

NÄIDE

Ökoloogilise, sotsiaalse ja
majandusliku säästvuse
integreerumine toidus

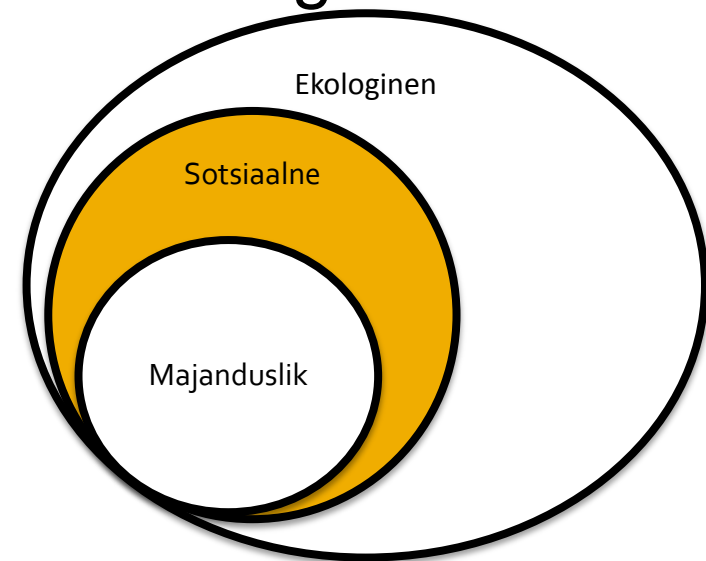
Ökoloogiliselt säästev toit

- Toit on toitumisahelas võimalikult madalal
- Pinnast minimaalselt koormav maaharimistehnika
- Põllumajanduskemikaale ja raskemetalle ei kasutata
- Võimalikel ohtlikel jäätmetel ei võimaldata uuesti ringlusesse sattuda
- Tootmisprotsessis tekkivate jäätmete hulk on väike
- Tootmiseks vajalik energia toodetakse taastuvate energiaallikate abil

Sotsiaalselt säästev toit

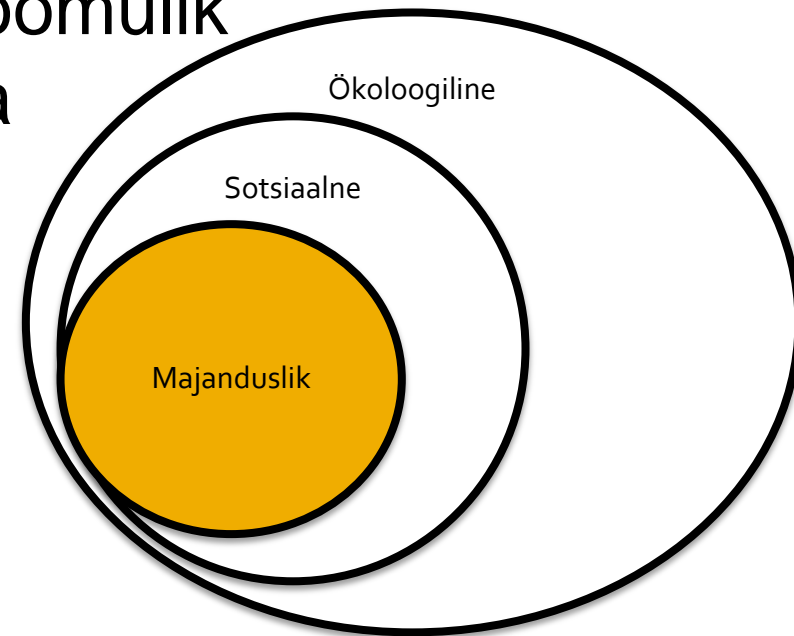
- tootmisesse ei ole kaasatud tööjõu allutamisele ja ärakasutamisele põhinevat kasumi saamist
- tootjale makstakse mõistlik tasu, mille abil tootja saab maksta oma maadel töötavatele inimestele toimetuleku tagavat palka.
- tootmises valitsevad tervisele ohutud töötingimused
- töötajatel on vaba õigus organisatsioonidega liitumiseks
- lapstööjõudu ei kasutata
- toidu toiteväärtus on hea ja toit on tervislik
- päritolu on tarbijal teada

Majanduslikult säästev toit

- majanduslik tulu põhineb loodusvarade ja ökosüsteemide säästval tarbimisel -> ökotõhusus
- toetab hästi toimivat lokaalset majandust
> kohalik tootmine, väikeettevõtjate tooted
- toiduainete tootmisele on iseloomulik aastaaegade vaheldumisele ja hooajale vastav tootmine
- tootepakendid on taaskasutatavad

Säästva arengu põhimõtetele vastavad mobiiltelefoni, arvuti või teleri kriteeriumid

Majanduslik säästvus

- tagab kohalike ettevõtjate tööhõive
- säästev, tehase antud pikk garantiiaeg
- korrigeerimiskõlblikkus
- lihtne kasutatavus ja mitmekesisus: sama toode sobib erinevatele kasutajatele
- klassikaline, ajatu kujundus
- kasutusest kõrvaldatud tootele on korraldatud taaskasutus ja ohtlike jäätmete ringlusest kõrvaldamine

Sotsiaalne säästvus

- toorainetootmise ja toote valmistamisega seotud tasandid on teada ja avalikult kättesaadavad
- toode ei sisalda inimesele kahjulikke aineid ja selle tarbimine ei ohusta tervist
- seadme detaile tootvate allhankijate töötajate töötingimused, tööaeg ja palgatase on inimväärikusele vastavad
- toorainetootmises (nt. mobiiltelefonides ja kuvarites) kasutatud metalle koobaltit, berülliumi, galliumi, tantaali kaevandatakse ilma lapstööjõuta ja tervist mitteohustavates tingimustes toimetuleku tagava palga eest

Ökoloogiline säästvus

- ökotõhus tootmine:
  - >vähesed heitmed tootmisprotsessis,
  - >tootmisprotsessis tekkivate jäätmete kogus on väike või olematu
  - >ohtlike jäätmete käitlemine vastab nõuetele või ohtlike jäätmeid ei teki
- tootmisasutuse energia toodetakse taastuvate energiaallikate abil
- taastuvatel loodusvaradel põhinev pakkematerjal
- taastoodetavate materjale suur kogus tooraines ja pakendites
- mittetaastuvate loodusvarade kogus toote materjalides on väike
- energiatõhusus toote kasutamisel

Eesmärgiks ühtlustuv lähenemisviis ja süsteemimõtlemine

Igapäevaseid asju (näiteks toitu) nähakse suurema terviku ühe osana

→ Kuidas minu teod ja tegemata jätmised mõjutavad teisi inimesi, loodust ja majandust?

→ Kuidas on tavalised igapäevased asjad üksteisega seotud?

→ Kuidas peaksin tegutsema, et homsega seotud unistused saaksid teoks?

Väärtushinnangud on paigas, aga teod mitte?

Säästvat arengut peetakse oluliseks, aga tegelikkuses seda ei edendata. Teisisõnu ja teravdatult:

Oma sõnades väidame, et

vaimse heaolu, õnnelikkuse ja kõikide inimeste vahelise võrdõiguslikkuse alalhoidmine ning elu mitmekesisuse tagamine on oluline.

Meie tegusid jälgides märkame, et

- rikas inimene on rõhutatult teistest parem,
- loodus muudetakse vahendiks ja
- materiaalne heaolu loetakse vaimsest heaolust tähtsamaks.

Eesmärgiks kogu mõtteviisi ja tegevust läbiv kultuuriline muutus

Maksimaalsete tulude saavutamine

Globaalne tootmine

Tekkivate jäätmete tohutu hulk

Standardid

Fossiilne energia

HEAOLU

TOIT

MATEERIA

VAHELDUS

ENERGIA

Suhete loomine

Lokaalne tootmine

Kõik on ringluses

Mitmekesisus

Taastuvad energiaallikad ja tasuta energia

Säästva arengu sisemised ja välised takistused

A Sisemised takistused	<i>f</i>	%
• teabe puudumine	78	17
• kiire	63	13
• keeruline teostada	36	8
• väärtushinnangud, eelistused või vajadus ei toeta tegevust	32	7
• vastuolu, kahtlused	29	6
• ükskõiksus, ei ole teadvustatud	10	2
• isikuomadused ei toeta tegevust	6	1
• tegutsemisvõimetus	5	1
• enesemääramisõigus	2	<1

Sisemised takistused kokku

261

56

B Välised takistused

f

%

118

25

44

9

22

5

9

2

6

1

2

<1

1

<1

1

<1

203

44

464

100

o suured kulud

o mõjutamisvõimalused puuduvad

o teenuse või toote halb kättesaadavus

o tootearendus ei toeta tegevust, halb kvaliteet

o kulttuur ei toeta tegevust

o takistuseks saab füüsiline vahekaugus

o ebaselge märgistus

o piiravad eeskirjad

Välised takistused kokku

Takistusele viitavad tegureid nimetatud kokku

Kokkuvõte säästva arengu edendamist takistavatest teguritest (n=210, nimetatud 464 korral)

- suured kulud 25 %
- teabe puudumine 17 %
- kiire 13 %
- oma mõjutamisvõimalused puuduvad 9 %
- keeruline teostada 8 %

Suured kulud on inimesest väljapoole jääv ühiskondlik tegur. Poliitiliste otsuste mõju (juhtimismeetmed) suureneb

→ Turu kõige odavam toode või teenus peaks lihtsalt inimese, looduse ja majanduse seisukohalt olema parim

Kultuuriline muudatus on võimalik

- 20. sajandi alguses oli kombeks siseruumides põrandale sülitada – enam nii ei tehta.
- Prahi tänavale viskamine või auto aknast välja loopimine oli veel 1970-aastatel täiesti normaalne – enam nii ei tehta.
- Veel paarkümmend aastat tagasi ei kasutatud autodes turvavöösid, hiljem on olukord muutunud.
- Kui suitsetamine väheneb Soomes praeguses tempos, on suitsemisharjumus 2030-aasta Soomes haruldaseks muutunud komme (Raisamo jt. 2011).
- Mõistlikkus, üksteise eest hoolitsemine ja looduse otsene väärtustamine kerkivad meie mõtetes ja kõnelustes üha sagedamini esile...

Terviklik säästvusmõtteviis tegelikkuses

- Olen oma vastutust tunnetav ja osale maailmakodanik
- Oma tarbimises lähtun elukaaremõtlemine ja teen otsused läbimõeldult
- Toetan ja edendan lokaalset majandust
- Edendan kollektiivsust ja hoolitsen oma tervise eest
- Hoolitsen materia ringluse eest

E
N
E
R
G
I
A

Tulevate põlvkondade tegutsemisvõimalused tagavad energialahendused

Suur tänu!

KT Arto O. Salonen
arto.salonen@gmail.com